2020:APHC:33476

గౌరవనీయులైన శ్రీ జస్టిస్ చీకటి మానవేంద్రనాథ్ రాయ్

క్రిమినల్ రివిజన్ కేసు నెం.806 ఆఫ్ 2019

తేది 17-06-2020.

పల్లా శాంతి కిరణ్ ..... అర్జీదారు

వర్సెస్

1. పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్, హైకోర్టు ద్వారా ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం

భవనాలు, అమరావతి మరియు ఇంకొకరు. .. ప్రతివాదులు

పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది : శ్రీ విరూపాక్ష దత్తాత్రేయ గౌడ

ప్రతివాది నెం.1 కొరకు న్యాయవాది : గౌరవ అదనపు పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్

ప్రతివాది నెం.2 తరఫు న్యాయవాది: శ్రీ వి.ఆర్.రెడ్డి కొవ్వూరి

సారాంశం:

హెడ్ నోట్:

రిఫర్ చేసిన కేసులు:

1. 1985 (2) ALT 123 = 1985 (2) APLJ (HC) 305 = 1986 CRILJ 317

2. 2012 CRILJ 1960

3. (2014) 1 SCC 188 = AIR 2014 SC 869

4. (1993) 3 ఎస్సిసి 406

5. ఏఐఆర్ 1961 గుజ్ 202

6. ఏఐఆర్ 1967 ఓరి 163 = ఐఎల్ఆర్ (1967) కట్ 439

7. ఏఐఆర్ 1984 డెల్ 1 : 1984 హిందూ ఎల్ఆర్ 124

8. AIR 1971 P & H 141 = ILR (1970) 2 పుంజ్ 551

9. AIR 1964 BOM 83 = ILR (1963) BOM 63

10. AIR 1979 P & H 206 = (1979) 81 పుంజ్ LR 382

11. ఏఐఆర్ 1980 రాజ్ 102 = 1980 హిందూ ఎల్ఆర్ 454

12. ఏఐఆర్ 1988 ఆల్ 150 = (1987) 1 హిందూ ఎల్ఆర్ 558

13. ఏఐఆర్ 1990 మ్యాడ్ 1 : (1989) 2 హిందూ ఎల్ఆర్ 41

14. (1986) 1 హెచ్ఎల్ఆర్ 363

15. ఏఐఆర్ 1989 బీఓఎం 220 = (1989) 1 హిందూ ఎల్ఆర్ 708

16. (1990) 2 డి & ఎంసి 208

17. (1988) 1 HLR 26 = AIR 1989 AP 8 = (1987) 1 Andh LT 631

18. (2000) 6 ఎస్సిసి 359

19. (2019) 4 ఎస్సిసి 376

20. 2019 ఎస్సీసీ ఆన్లైన్ ఎస్సీ 1641

21. (2005) 2 ఎస్ సిసి 33

2020:APHC:33476

గౌరవనీయులైన శ్రీ జస్టిస్ చీకటి మానవేంద్రనాథ్ రాయ్

క్రిమినల్ రివిజన్ కేసు నెం.806 ఆఫ్ 2019

పల్లా శాంతి కిరణ్ ..... అర్జీదారు

వర్సెస్

పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటర్, హైకోర్టు ద్వారా ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం

భవనాలు, అమరావతి మరియు ఇంకొకరు. .. ప్రతివాదులు

తీర్పు: 17-06-2020

గౌరవనీయులైన శ్రీ జస్టిస్ చీకాటి మానవేంద్రనాథ్ రాయ్

1. తీర్పులను చూడటానికి స్థానిక వార్తాపత్రికల రిపోర్టర్లను అనుమతించవచ్చా? ----

2. తీర్పు కాపీలను లా రిపోర్టర్లు/జర్నల్స్ కు మార్క్ చేయవచ్చా ? -అవును-

3. తీర్పు యొక్క న్యాయమైన కాపీని చూడాలని ఆయన ప్రభువు కోరుకుంటున్నాడా?-అవును-

----

జస్టిస్ చీకాటి మానవేంద్రనాథ్ రాయ్

గౌరవనీయులైన శ్రీ జస్టిస్ చీకటి మానవేంద్రనాథ్ రాయ్

క్రిమినల్ రివిజన్ కేసు నెం.806 ఆఫ్ 2019

ఆర్డరు

ఈ క్రిమినల్ రివిజన్ కేసులో ఎఫ్.సి.ఒ.పి.నెం.32 ఆఫ్ 2018 లో అనంతపురంలోని ఫ్యామిలీ కోర్టు కమ్ అడిషనల్ డిస్ట్రిక్ట్ జడ్జి ఫైలుపై జారీ చేసిన ఉత్తర్వుకు సవాలు విసురుతూ, హిందూ వివాహ చట్టం, 1955లోని సెక్షన్ 12 కింద జారీ చేసిన డిక్రీ ద్వారా వివాహాన్ని రద్దు చేసిన రివిజన్ పిటిషనర్ దాఖలు చేసిన పిటిషన్. సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ కింద నెలవారీ మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేసుకున్న ఆమెను సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ ప్రకారం భార్యగా గానీ, విడాకులు తీసుకున్న వ్యక్తిగా గానీ పేర్కొనలేరనే కారణంతో కొట్టివేశారు.

2. సౌలభ్యం కోసం ట్రయల్ కోర్టు ముందు ఉంచినందున ఈ సవరణలో పార్టీలను రిఫర్ చేస్తారు.

3. ఈ రివిజన్ కేసులో లిస్కు దారితీసే వాస్తవాల సంక్షిప్త ప్రకటనను ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొనవచ్చు:

4. ప్రతివాదితో పిటిషనర్ వివాహం 13.08.2017 న హిందూ ఆచారాలు మరియు ఆచారాల ప్రకారం జరిగింది. వివాహానికి ముందు, వివాహ చర్చల సమయంలో, వివాహ సంబంధాన్ని ఫిక్స్ చేసేటప్పుడు, ప్రతిస్పందకుడు మరియు అతని తల్లిదండ్రులు ప్రతిస్పందకుడి బయోడేటాను ఇచ్చారు, అతను ఎంఎస్ చేశాడని మరియు అతను స్వీడన్లో డిజైన్ అండ్ ప్రొడక్షన్ ఇంజనీర్గా పనిచేస్తున్నాడని పేర్కొన్నారు. అందువల్ల, ప్రతిస్పందకుడు ఉద్యోగంలో మంచి స్థానంలో ఉన్నాడని నమ్మి, వివాహ సంబంధం ధృవీకరించబడింది మరియు వివాహం 13.08.2017 న జరిగింది.

పిటిషనర్, అతని తల్లిదండ్రులు కోరిన విధంగా రూ.10 లక్షల కట్నం, 76 తులాల బంగారం ఇచ్చారు.

5. వివాహానంతరం వివాహ వేడుక జరిగినప్పుడు పిటిషనర్తో ఎలాంటి దాంపత్య జీవితం గడపకుండా ఏదో ఒక సాకుతో ప్రతివాది మూడు రాత్రులు వేడుకను వాయిదా వేసుకున్నారు. అందువలన వీరి వివాహం జరగలేదు. హనీమూన్ ట్రిప్ చేయాలని ప్రతివాది ప్రతిపాదించగా, తమ వివాహం పూర్తవుతుందనే ఆశతో పిటిషనర్ వెంటనే అందుకు అంగీకరించారు. హనీమూన్ ట్రిప్ కోసం 17.09.2017న మారిషస్ వెళ్లిన ఈ జంట 23.09.2017 వరకు మారిషస్ లో ఉన్నారు. అయితే హనీమూన్ ట్రిప్ లో కూడా వీరి వివాహం జరగకపోవడం పిటిషనర్ కు తీరని శోకాన్ని మిగిల్చింది. ఈ విషయాన్ని ఎవరికీ చెప్పొద్దని పిటిషనర్ ను ప్రతివాది బెదిరించారు.

6. ప్రతివాది పెళ్లికి ముందు చెప్పినట్లుగా డిజైన్ అండ్ ప్రొడక్షన్ ఇంజనీర్గా పనిచేయడం లేదని, అతను బార్ టెండర్గా మాత్రమే పనిచేస్తున్నాడని పిటిషనర్కు తెలిసింది. పిటిషనర్, ప్రతివాది ఇద్దరూ 08.10.2017 న స్వీడన్కు వెళ్లారు, అక్కడ అతను ఆ సమయంలో బార్ టెండర్గా పనిచేస్తున్నాడు. ఆ తర్వాత 2017 నవంబర్ నెలలో స్వీడన్ ప్రభుత్వం ప్రతివాదిని బహిష్కరించింది. 18.11.2017 వరకు ఈ జంట లోహల్ లో ఉన్నప్పటికీ వారి వివాహం జరగలేదు. ప్రతిస్పందకుడు పెళ్లిని పూర్తి చేయలేనని తన అసమర్థతను వ్యక్తం చేశాడు. అందుకే పెద్దల సమక్షంలో పంచాయితీ నిర్వహించారు. ఆ పంచాయితీలో ప్రతివాది, అతని తల్లిదండ్రులు అదనపు కట్నంగా రూ.15 లక్షలు డిమాండ్ చేశారు. పెళ్లి జరగకపోవడం గురించి కూడా ప్రతివాది అంగీకరించాడు. వివాహ వేడుక కోసం పిటిషనర్ తల్లిదండ్రులు ప్రతివాదిని మూడు రోజుల పాటు తమ నివాసంలో ఉండాలని కోరగా, ప్రతివాది ఏదో ఒక సాకుతో వాయిదా వేయడంతో పెళ్లికి హాజరుకాలేదు. దీంతో ఆమె పోలీసులకు ఫిర్యాదు చేయగా ఐపీసీ సెక్షన్ 420, 498-ఏ, 506 కింద

శిక్షార్హమైన నేరాల కోసం 2018 క్రైమ్ నెం.4లో కేసుగా నమోదు చేశారు. ఐపీసీ సెక్షన్ 34, వరకట్న నిషేధ చట్టంలోని సెక్షన్ 3, 4.

7. పిటిషనర్కు ఎలాంటి ఆదాయ వనరులు లేనందున, ఆమె తనను తాను పోషించుకోలేనందున, నెలకు రూ.30,000/- చొప్పున మెయింటెనెన్స్ కోరుతూ ప్రతివాదిపై సెక్షన్ 125 సిఆర్పిసి కింద ఆమె ఫ్యామిలీ కోర్టులో పిటిషన్ దాఖలు చేసింది.

8. ప్రతివాది ఈ వాదనను వ్యతిరేకించాడు. పిటిషన్ లో తనపై వచ్చిన ఆరోపణలను ఖండిస్తూ కౌంటర్ దాఖలు చేశారు. పిటిషనర్ తనతో చిన్న చిన్న విషయాలకు గొడవపడేవాడని, తాను తక్కువ తరగతి, మాజీ బార్ టెండర్ అని, తాను ఉన్నత తరగతి, ధనిక కుటుంబం నుంచి వచ్చానని, అతను తనకు తగిన జోడీ కాదని ఆమె తనను అవమానించేదని ఆయన వాదించారు. పిటిషనర్ తనను తాకనివ్వలేదని, ఆమె ఎప్పుడూ మద్యం సేవించి తనతో గొడవపడేదని వాపోయాడు. పిటిషనర్ తనను తాకనివ్వలేదని, అందుకే పెళ్లి జరగలేదని వాపోయాడు. పిటిషనర్, ఆమె తల్లిదండ్రులు పెద్దల సమక్షంలో రూ.50 లక్షలు డిమాండ్ చేశారని, పరస్పర విడాకులకు పట్టుబట్టారని పేర్కొన్నారు. అందుకు అతడు నిరాకరించడంతో తనపై, తన కుటుంబ సభ్యులపై తప్పుడు క్రిమినల్ కేసు పెట్టింది. చివరకు పిటిషనర్ ఇష్టానికి వ్యతిరేకంగా వివాహం జరిగిందని, ప్రతివాది మధ్యతరగతి కుటుంబానికి చెందిన వ్యక్తి కావడంతో తనతో సర్దుకుపోలేనని, తానే స్వచ్ఛందంగా తనను వదిలేశానని వాదించాడు. ప్రస్తుతం తాను ఉద్యోగం కోల్పోయానని, తనకు ఎలాంటి ఆదాయ వనరులు లేవని, పిటిషనర్ సంపన్న కుటుంబానికి చెందిన వ్యక్తి కావడం, ఎంబీఏ చదివినందున తనను తాను పోషించుకోవచ్చని, తద్వారా పిటిషన్ ను కొట్టివేయాలని అభ్యర్థించారు.

9. విచారణ సందర్భంగా పిటిషనర్ను మాత్రమే పీడబ్ల్యూ.1గా పరిగణించారు. ఇతర మౌఖిక లేదా డాక్యుమెంటరీ ఆధారాలను ఆమె చూపించలేదు. ప్రతివాది ఎటువంటి సాక్ష్యాలను నివేదించలేదు మరియు అతను తన కేసును ధృవీకరించడానికి ఎటువంటి సాక్ష్యాలను జోడించలేదు.

10. ప్రతివాది నపుంసకుడని, తన వైవాహిక బాధ్యతలను నెరవేర్చడానికి ఆమెతో లైంగిక సంబంధం పెట్టుకోలేడనే కారణంతో ప్రతివాదితో తన వివాహాన్ని రద్దు చేయాలని పిటిషనర్ హిందూ వివాహ చట్టం, 1955 సెక్షన్ 12 కింద పిటిషన్ దాఖలు చేసినట్లు రికార్డులు చెబుతున్నాయి. సదరు ఫ్యామిలీ కోర్టు ఫైల్ పై 2018 ఎఫ్ సీవోపీ నెం.33లో దాఖలు చేసిన పిటిషన్ పై ఆ మేరకు జారీ చేసిన వివాహాన్ని రద్దు చేస్తూ జారీ చేసిన డిక్రీ ద్వారా వారి వివాహాన్ని రద్దు చేసుకునేందుకు అనుమతించారు.

11. అందువల్ల, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 ప్రకారం సదరు వివాహాన్ని రద్దు చేస్తూ జారీ చేసిన రద్దు ఉత్తర్వుల దృష్ట్యా, పిటిషనర్ ఇకపై ప్రతివాది భార్య కాదని, సెక్షన్ 125 సిఆర్పిసి కింద ఆమె ఎటువంటి భరణం క్లెయిమ్ చేయలేరని ట్రయల్ కోర్టు ముందు వాదించారు. సెక్షన్ 125(1) సీఆర్ పీసీలో పొందుపరిచిన క్లాజ్ (బి) ప్రకారం విడాకులు తీసుకున్న భార్యకు మాత్రమే పరిమితమైనందున ఆమె 'భార్య' అనే సమ్మిళిత నిర్వచనం పరిధిలోకి కూడా రాదని వాదించారు. ఈ వాదనకు మద్దతుగా, ప్రతివాది తరఫు న్యాయవాది కె.శివరామ కృష్ణ ప్రసాద్ వర్సెస్ కె.భారతి1 కేసులో ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుపై ఆధారపడింది, దీనిలో హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 కింద జారీ చేసిన డిక్రీ ద్వారా భార్య వివాహాన్ని రద్దు చేసినప్పుడు ఆమె దాఖలు చేసిన పిటిషన్లో ఆ మేరకు తీర్పునిచ్చారు. భర్త నపుంసకుడు, సెక్షన్ 125(1) సి.ఆర్.పి.సి కింద ఆమె మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేయలేరు మరియు సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సికి జతచేయబడిన వివరణ ప్రకారం ఆమె 'భార్య' యొక్క సమ్మిళిత నిర్వచనం పరిధిలోకి రాదు.

12. టి.కె.సురేంద్రన్ వర్సెస్ పి.నజీమా బిందు కేసులో ట్రయల్ కోర్టు ముందు కేరళ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ ఇచ్చిన తీర్పుపై పిటిషనర్ ఆధారపడ్డారు, దీనిలో హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 ప్రకారం వివాహాన్ని రద్దు చేసిన భార్యను సెక్షన్ 125 సిఆర్పిసికి జతచేయబడిన వివరణ యొక్క క్లాజ్ (బి) ప్రకారం 'విడాకులు పొందిన భార్య' యొక్క సమ్మిళిత నిర్వచనం పరిధిలోకి తీసుకురావచ్చు. సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సి కింద మెయింటెనెన్స్ పొందడానికి అర్హులు.

13. ఈ కోర్టు, కేరళ హైకోర్టు ఇచ్చిన పై రెండు తీర్పులను పరిగణనలోకి తీసుకున్న కుటుంబ కోర్టు న్యాయమూర్తి కె.శివరామ కృష్ణ ప్రసాద్ 1 కేసులో ఈ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పుకు తాను కట్టుబడి ఉన్నానని తీర్పునిచ్చారు. ఈ తీర్పులో పేర్కొన్న నిష్పత్తి ప్రకారం, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 ప్రకారం వివాహాన్ని రద్దు చేసిన పిటిషనర్కు సెక్షన్ 125 సిఆర్పిసి కింద మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేయడానికి అర్హత లేదని ఆయన పేర్కొన్నారు. అందుకే సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ కింద ఆమె దాఖలు చేసిన పిటిషన్ ను కొట్టివేశారు.

14. ప్రస్తుత క్రిమినల్ రివిజన్ కేసును రివిజన్ పిటిషనర్ ఈ ఉత్తర్వుల చట్టబద్ధతను, చెల్లుబాటును తప్పుపడుతున్నారు.

15. రివిజన్ పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది, రెండో ప్రతివాది తరఫు న్యాయవాది వాదనలు వినిపించారు.

16. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 కింద జారీ చేసిన రద్దు ఉత్తర్వు ద్వారా వివాహాన్ని రద్దు చేసిన మహిళను సెక్షన్ 125 సీఆర్పీసీలోని క్లాజ్ (బి) ప్రకారం 'విడాకులు తీసుకున్న భార్య'తో

సమానంగా 'భార్య' అనే సమ్మిళిత నిర్వచనం పరిధిలోకి తీసుకురావచ్చా అనేది ఈ క్రిమినల్ రివిజన్ కేసులో నిర్ధారణకు వచ్చే ప్రధాన ప్రశ్న. సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సి కింద మెయింటెనెన్స్ కోసం ఆమె క్లెయిమ్ చట్టపరంగా స్థిరంగా ఉందా? కాకపోతే, ఆమె తనని తాను విచ్ఛిన్నం చేసుకోకుండా ఉండటానికి చట్టప్రకారం అందుబాటులో ఉన్న పరిష్కారం ఏమిటి?

17. ఇందులోని భౌతిక వాస్తవాలు పూర్తిగా వివాదంలో లేవు. పిటిషనర్ కు, ప్రతివాదికి మధ్య 13.08.2017న వివాహం జరిగింది. ఆ వివాహం పూర్తి కాలేదని అంగీకరించారు. ప్రతివాది నపుంసకుడని, అందువల్ల వారి వివాహం జరగలేదని పిటిషనర్ వాదించారు. తమ వివాహం జరగలేదని చెప్పిన విషయాన్ని అంగీకరించిన ప్రతివాది, పిటిషనర్ తనను తాకడానికి అనుమతించనందున తమ వివాహం జరగలేదని తన కౌంటర్ లో వాదించాడు. దీంతో తమ పెళ్లి జరగలేదని ఇరువర్గాలు ఒకరిపై ఒకరు నిందలు వేసుకుంటున్నారు. అందువలన, వారి వివాహం జరగకపోవడానికి ఎవరు బాధ్యులు అని తెలుసుకోవడానికి ఎటువంటి వివాదాల జోలికి వెళ్లకుండా, ఈ కేసులో నిరూపితమైన వాస్తవం ఏమిటంటే, వారి వివాహం పూర్తి కాలేదు అని భావించడం సరిపోతుంది. ప్రతివాది నపుంసకుడని పేర్కొంటూ తమ వివాహాన్ని రద్దు చేయాలని ప్రతివాదిపై హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 కింద పిటిషనర్ దాఖలు చేసిన పిటిషన్ ను అనుమతించి, ఆ మేరకు ఆ వివాహాన్ని రద్దు చేస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేయడం గమనార్హం. ఉన్నత ఫోరంలో ప్రతివాది ప్రశ్నించకపోవడంతో ఈ డిక్రీ కూడా ఫైనల్ అయింది. అందువల్ల, ఈ కేసులో నిరూపితమైన వాస్తవం ఏమిటంటే, ప్రతివాది నపుంసకుడనే కారణంతో హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 కింద సమర్థవంతమైన న్యాయస్థానం జారీ చేసిన రద్దు ఉత్తర్వు ద్వారా సదరు వివాహాన్ని రద్దు చేశారు.

18. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 ప్రకారం రద్దు చేసిన వివాహాన్ని విడాకులు తీసుకున్న భార్యతో సమానంగా సెక్షన్ 125 సీఆర్పీసీ కింద మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేయవచ్చా,

సెక్షన్ 125 సీఆర్పీసీ కింద మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చట్టబద్ధంగా ఉందా లేదా అనేది ఈ రివిజన్ కేసులో నిర్ణయించాల్సిన ప్రధాన అంశం.

19. దీనికి సంబంధించిన న్యాయపరమైన స్థితిగతులను కె.శివరామ కృష్ణ ప్రసాద్ 1985లోనే ఈ కోర్టు విచారించింది. పై కేసులో ఇదే విధమైన వాస్తవాలపై ఈ కోర్టు యొక్క తెలివైన సింగిల్ జడ్జి ముందు ఇలాంటి ప్రశ్న పరిశీలనకు వచ్చింది. భర్త నపుంసకుడనే కారణంతో వివాహాన్ని రద్దు చేయాలంటూ హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 కింద భార్య పిటిషన్ దాఖలు చేసింది. ఆ పిటిషన్ ను రద్దు చేస్తూ డిక్రీ ద్వారా ఆ పిటిషన్ కు అనుమతి లభించింది. ఆ తర్వాత తనను తాను పోషించుకోలేనంటూ ప్రతివాదిపై భరణం కోరుతూ సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ కింద భార్య పిటిషన్ దాఖలు చేసింది. సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సి యొక్క క్లాజ్ (బి) ప్రకారం "భార్య తన భర్త ద్వారా విడాకులు పొందిన లేదా విడాకులు పొందిన మరియు పునర్వివాహం చేసుకోని మహిళను కలిగి ఉంటుంది" మరియు హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 ప్రకారం వివాహాన్ని రద్దు చేసిన మహిళ కూడా క్లాజ్ (బి) ప్రకారం "భార్య" యొక్క సమ్మిళిత నిర్వచనం పరిధిలోకి వస్తుంది. మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేసుకోవడానికి పరిమిత ప్రయోజనం కొరకు సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సి.కి వివరణ ఇవ్వబడింది మరియు అందువల్ల సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సి కింద మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేయడానికి ఆమెకు హక్కు ఉంది.

20. ఈ వాదనను ఈ కోర్టు అంగీకరించలేదు. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్లు 11, 12 కింద జారీ చేసిన డిక్రీల చట్టపరమైన ప్రభావాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకున్న తరువాత మరియు సెక్షన్ 125 సిఆర్పిసి వివరణ యొక్క క్లాజ్ (బి) కింద "భార్య" యొక్క సమ్మిళిత నిర్వచనాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకున్న తరువాత, ఈ కోర్టు ఈ క్రింది విధంగా పేర్కొంది: "విడాకులకు కొనసాగింపుగా వివాహాన్ని రద్దు చేయడాన్ని చెల్లుబాటు కాని డిక్రీతో సమానం చేయకూడదు". విడాకులపై వివాహ రద్దుకు, వివాహం రద్దు కావడానికి మధ్య వ్యత్యాసం స్పష్టంగా కనిపిస్తోందని

అభిప్రాయపడింది. విడాకులపై వివాహం రద్దైతే, ఇరు పక్షాల పునర్వివాహం కొన్ని తీగలు మరియు షరతులతో పెనవేసుకుపోయింది మరియు సెక్షన్ 15 లో నిర్దేశించిన షరతులను నెరవేర్చకపోతే కేవలం విడాకుల డిక్రీ రెక్కలు చిమ్మడానికి మరియు బంధం నుండి బయటపడటానికి దారితీయదు. ఒకవేళ రద్దు చేయాలని డిక్రీ జారీ చేసినట్లయితే, వివాహ సంబంధాన్ని తక్షణమే రద్దు చేస్తారు. 'భార్య'కు సంబంధించిన కోడ్ లోని సెక్షన్ 125 కింద వివరణ పునర్వివాహం వరకు మాత్రమే విడాకుల పరిస్థితికి పరిమితం అవుతుంది మరియు చట్టంలోని సెక్షన్ 11 లేదా సెక్షన్ 12 ప్రకారం ఏకీకృత పరిస్థితిని లక్ష్యంగా చేసుకున్న నిర్వచనాన్ని పొడిగించడం, ముడిపెట్టడం లేదా ముడిపెట్టడం కుదరదు.

21. చివరగా వివాహం చెల్లదనే డిక్రీని దృష్టిలో ఉంచుకుని సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సి కింద మెయింటెనెన్స్ మంజూరు చేసే అధికారం కింది కోర్టుకు లేదని తేల్చిచెప్పారు.

22. అయితే, టి.కె.సురేంద్రన్ కేసులో కేరళ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ ఇచ్చిన తీర్పుపై ఆధారపడి, ముఖ్యంగా హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25పై ఆధారపడి రివిజన్ పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది సెక్షన్ 125 సిఆర్పిసికి వివరణలోని క్లాజ్ (బి)కు సంకుచిత వివరణ ఇవ్వలేమని, అది విడాకులు తీసుకున్న భార్యకు మరియు ప్రయోజనాలకు మాత్రమే పరిమితం చేయలేమని ఈ కోర్టు ముందు గట్టిగా వాదించారు. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 ప్రకారం రద్దు చేసిన డిక్రీ ద్వారా వివాహాన్ని రద్దు చేసిన మహిళకు కూడా ఈ వివరణను వర్తింపజేయాలి, ఆమె విచ్ఛిన్నం కాకుండా నిరోధించడానికి మరియు ఆమెకు జీవనభృతి ఇవ్వడం ద్వారా నిరుపేద మహిళగా ఆమె బాధను తగ్గించడానికి. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ఇప్పటికీ స్త్రీకి మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేసుకునే హక్కును పరిరక్షిస్తోందని, ఆ డిక్రీని జారీ చేసే సమయంలో గానీ, ఆ తర్వాత గానీ మెయింటెనెన్స్ మంజూరు చేసే ఉద్దేశ్యంతో సదరు డిక్రీని జారీ చేసే కోర్టు అధికార పరిధిని కూడా ఈ చట్టం నిలుపుకుందని ఆయన వాదించారు. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్

25 ప్రకారం రద్దు చేయబడిన వివాహానికి సంబంధించిన మహిళకు కల్పించిన అదే ప్రయోజనాన్ని సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సి కింద కూడా ఆమె "భార్య" యొక్క సమ్మిళిత నిర్వచనం పరిధిలోకి తీసుకురావడం ద్వారా సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సి కింద కూడా ఆమెకు జీవనభృతిని పొందడానికి వీలు కల్పించాలి. మరో మాటలో చెప్పాలంటే హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25ను సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీలోకి, సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీకి వివరణ క్లాజ్ (బి)గా చదవాలన్నది ఆయన వాదన. హిందూ వివాహ చట్టంలోని ఈ సెక్షన్ 25ను కె.శివరామ కృష్ణప్రసాద్ కేసులో ఈ కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకోలేదని ఆయన పేర్కొన్నారు. కాబట్టి, ఈ తీర్పును పునఃసమీక్షించాల్సిన అవసరం ఉంది.

23. టి.కె.సురేంద్రన్ 2లోని కేరళ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ ఇచ్చిన తీర్పును అప్పీల్ కు ప్రత్యేక సెలవు కోసం పిటిషన్ దాఖలు చేయడం ద్వారా సుప్రీంకోర్టులో సవాలు చేశారని, బాద్ షా వర్సెస్ ఊర్మిళా బాద్ షా గాడ్సే3 కేసులో సుప్రీం కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును దృష్టిలో ఉంచుకుని సుప్రీంకోర్టు ఆ ఎస్ ఎల్ పిని కొట్టివేసిందని ఆయన వాదించారు. తద్వారా రద్దు చేసిన వివాహం చేసుకున్న భార్యకు సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ కింద భరణం మంజూరు చేస్తూ కేరళ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ రూపొందించిన చట్టాన్ని ధృవీకరించింది. అందువల్ల సుప్రీంకోర్టు ధృవీకరించిన కేరళ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ తీర్పులో పేర్కొన్న నిష్పత్తిని ఇప్పుడు అనుసరించాలని, ఈ కోర్టు యొక్క తెలివైన సింగిల్ జడ్జి తీర్పుకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలని ఆయన వాదించారు. కేరళ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ తీర్పుపై, సుప్రీంకోర్టు ఎస్ ఎల్ పిని తొలగించడం, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ఆధారంగా పిటిషనర్ దాఖలు చేసిన పిటిషన్ సమర్థనీయమని, సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ కింద ఆమె వాదన చట్టపరంగా సుస్థిరమైనదని ఆయన పేర్కొన్నారు.

24. టి.కె.సురేంద్రన్ 2లో నిర్దేశించిన నిష్పత్తిని క్షుణ్ణంగా పరిశీలించాను మరియు హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 యొక్క పరిధి మరియు ఉద్దేశ్యాన్ని కూడా క్షుణ్ణంగా పరిశీలించాను. టి.కె. సురేంద్రన్ 2 లోని కేరళ హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును పరిశీలిస్తే, సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సి యొక్క

ప్రధాన ఉద్దేశ్యాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకుంటే, సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సి యొక్క నిబంధన సామాజిక న్యాయం యొక్క కొలమానం, ఇది భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 15 (3) యొక్క రాజ్యాంగ పరిధిలోకి వచ్చే మహిళలు మరియు పిల్లలను రక్షించడానికి ప్రత్యేకంగా అమలు చేయబడిన సామాజిక న్యాయం యొక్క కొలమానం అనే వాస్తవాన్ని కూడా పరిగణనలోకి తీసుకుంటుంది. సెక్షన్ 125 సిఆర్ పిసికి వివరణ క్లాజ్ (బి) కింద భార్య యొక్క సమ్మిళిత నిర్వచనానికి సంకుచిత వివరణ ఇవ్వలేమని, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 కింద జారీ చేసిన రద్దు ఉత్తర్వుల ద్వారా వివాహాన్ని రద్దు చేసిన మహిళను కూడా విడాకులు తీసుకున్న మహిళ యొక్క వివరణ పరిధిలోకి చేర్చడానికి విస్తృతమైన మరియు విస్తృతమైన నిర్వచనం ఇవ్వాలని కేరళ హైకోర్టు అభిప్రాయపడింది. అటువంటి నిరుపేద స్త్రీని అంగవైకల్యం చెందకుండా నిరోధించడానికి సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సి కింద ఆమె మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేసుకోవడానికి వీలు కల్పిస్తుంది. ఒకరకంగా చెప్పాలంటే, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25పై కేరళ హైకోర్టు ప్రధానంగా ఆధారపడింది, ఇది హిందూ వివాహ చట్టం కింద ఏదైనా డిక్రీని జారీ చేసేటప్పుడు ఒక మహిళకు భరణం ఇవ్వడానికి కోర్టుకు వీలు కల్పిస్తుంది మరియు హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ప్రకారం రద్దు చేయబడిన వివాహ మహిళకు మెయింటెనెన్స్ మంజూరు చేయవచ్చని పేర్కొంది. సెక్షన్ 125 సిఆర్ పిసి కింద సదరు మహిళకు మెయింటెనెన్స్ మంజూరు చేయవచ్చు. అందువల్ల హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 ప్రకారం వివాహాన్ని రద్దు చేసిన మహిళను సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీకి వివరణ క్లాజ్ (బి)లో 'భార్య' అనే నిర్వచనం పరిధిలోకి తీసుకురావచ్చని, సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ కింద ఆమె జీవనభృతి క్లెయిమ్ చెల్లుబాటు అవుతుందని కేరళ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ పేర్కొంది.

25. పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది లేవనెత్తిన వాదనకు బలం చేకూర్చడానికి టి.కె.సురేంద్రన్ 2లో కేరళ హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పులో పేర్కొన్న నిష్పత్తిపై, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25పై బలమైన విశ్వాసం ఉంచినందున, ఈ కోర్టు రివిజన్ పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది లేవనెత్తిన వాదనను ఆత్రుతగా, ఆలోచనాత్మకంగా పరిగణనలోకి తీసుకుంది. సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీలో, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25లో ఉపయోగించిన నిర్దిష్టమైన, స్పష్టమైన,

నిస్సందేహమైన చట్టపరమైన పదజాలం, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25కు సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన వివరణ దృష్ట్యా ఈ వాదనను నేను అంగీకరించలేకపోతున్నాను. తులనాత్మక అధ్యయనం కోసం హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ, సెక్షన్ 25లకు వివరణ ఇవ్వడం సముచితం.

26. సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సికి వివరణ ఇలా ఉంది:

"వివరణ.- ఈ అధ్యాయం యొక్క ప్రయోజనాల కోసం,-

(ఎ) ....

(బి) "భార్య" అనగా తన భర్త ద్వారా విడాకులు పొందిన లేదా విడాకులు పొందిన మరియు పునర్వివాహం చేసుకోని స్త్రీ."

27. సీఆర్పీసీలోని తొమ్మిదో అధ్యాయం భార్యకు జీవనభృతి మంజూరు గురించి వివరిస్తుంది. ఇది సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సితో ప్రారంభమవుతుంది, చాప్టర్-9 యొక్క ప్రయోజనాల కోసం "భార్య" అంటే చట్టబద్ధంగా వివాహం చేసుకున్న భార్య. సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ ప్రకారం చట్టబద్ధంగా పెళ్లయిన భార్యకు భర్త నిర్లక్ష్యానికి గురైన భార్యకు జీవనభృతి కల్పించడమే శాసనసభ ఉద్దేశం. సెక్షన్ 125 సిఆర్ పిసి వివరణ (బి) ప్రకారం విడాకులు తీసుకున్న భార్య మాత్రమే మినహాయింపు. సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ కింద మెయింటెనెన్స్ మంజూరు చేసే ఉద్దేశ్యంతో విడాకులు తీసుకున్న భార్యకు మాత్రమే ఈ నిర్వచనాన్ని పరిమితం చేయాలనే శాసనసభ ఉద్దేశం సెక్షన్ 125

సీఆర్ పీసీలో ఉపయోగించిన భాష నుంచి స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్లు 11, 12 కింద చెల్లని వివాహ భార్య లేదా రద్దు చేసిన వివాహం యొక్క భార్య వంటి మరే ఇతర మహిళను ఈ వివరణ పరిధిలోకి చేర్చడం చట్టసభల ఉద్దేశం కాదు.

28. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ఇలా ఉంది.

"25. శాశ్వత భరణం మరియు మెయింటెనెన్స్. (1) ఈ చట్టం కింద అధికార పరిధిని ఉపయోగించే ఏ న్యాయస్థానమైనా, ఏదైనా డిక్రీని జారీ చేసే సమయంలో లేదా ఆ తరువాత ఏ సమయంలోనైనా, భార్య లేదా భర్త ఈ ప్రయోజనం కోసం దరఖాస్తుదారునికి ఆమె లేదా అతని మెయింటెనెన్స్ కోసం చెల్లించాలని ఆదేశించవచ్చు మరియు అటువంటి స్థూల మొత్తాన్ని లేదా ఒక కాలానికి నెలవారీ లేదా కాలానుగుణ మొత్తాన్ని మద్దతు ఇవ్వాలని ఆదేశించవచ్చు. ప్రతిస్పందకుని యొక్క స్వంత ఆదాయం మరియు ఇతర ఆస్తులు, దరఖాస్తుదారుని యొక్క ఆదాయం మరియు ఇతర ఆస్తులు, పార్టీల ప్రవర్తన మరియు కేసు యొక్క ఇతర పరిస్థితులకు సంబంధించి దరఖాస్తుదారుడి జీవితకాలాన్ని మించరాదు, ఇది న్యాయమైనదిగా కోర్టుకు అనిపించవచ్చు మరియు అవసరమైతే అటువంటి ఏదైనా చెల్లింపును పొందవచ్చు, ప్రతివాది యొక్క స్థిరాస్తులపై అభియోగం ద్వారా.

(2) సబ్ సెక్షన్ (1) కింద ఒక ఉత్తర్వు ఇచ్చిన తరువాత ఏ సమయంలోనైనా ఇరుపక్షాల పరిస్థితులలో మార్పు ఉందని కోర్టు సంతృప్తి చెందితే, కోర్టు న్యాయమైనదిగా భావించే విధంగా అటువంటి ఉత్తర్వులను మార్చడం, సవరించడం లేదా రద్దు చేయడం చేయవచ్చు.

(3) ఈ సెక్షన్ కింద ఎవరికి అనుకూలంగా తీర్పు వచ్చిందో ఆ పార్టీ పునర్వివాహం చేసుకుందని లేదా ఆ పార్టీ భార్య అయితే, ఆమె పవిత్రంగా ఉండలేదని, లేదా, అలాంటి వ్యక్తి భర్త అయితే, అతను వివాహానికి వెలుపల ఏ మహిళతోనైనా లైంగిక సంబంధం పెట్టుకున్నాడని కోర్టు సంతృప్తి చెందితే, అవతలి పక్షం సూచన మేరకు అది మారవచ్చు. కోర్టు న్యాయమైనదిగా భావించే విధంగా అటువంటి ఉత్తర్వులను సవరించండి లేదా రద్దు చేయండి.

29. ఈ సెక్షన్ ను చదివితే ఈ చట్టం కింద ఏదైనా డిక్రీని జారీ చేసే సమయంలో లేదా ఆ తర్వాత ఏ సమయంలోనైనా భార్య లేదా భర్త చేసిన దరఖాస్తుపై ఆ డిక్రీని జారీ చేసిన కోర్టు ప్రతివాదిని ఆమె లేదా అతని మెయింటెనెన్స్ కోసం దరఖాస్తుదారుడికి చెల్లించాలని ఆదేశించవచ్చు, దీనిని కోర్టు కేవలం పరిస్థితులలో మాత్రమే పరిగణిస్తుంది. కేసు విషయానికొస్తే.. అందువల్ల హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 ప్రకారం డిక్రీ జారీ చేసినప్పుడు, రద్దు చేయబడిన వివాహం యొక్క భార్య చట్టంలోని సెక్షన్ 25 కింద భరణం పొందవచ్చు. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ప్రకారం మెయింటెనెన్స్ మంజూరు చేసే అధికారం ఆ కోర్టుకు మాత్రమే ఉంది. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ప్రకారం సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ కింద అధికార పరిధిని వినియోగించే కోర్టు ఈ అధికారాన్ని ఉపయోగించజాలదు.

30. ఈ సెక్షన్ యొక్క ప్రారంభ పదాలు "ఈ చట్టం కింద అధికార పరిధిని ఉపయోగించే ఏ న్యాయస్థానమైనా" అనే పదంతో ప్రారంభమవుతాయి, ఇది హిందూ వివాహ చట్టం కింద అధికార పరిధిని ఉపయోగించేటప్పుడు ఏదైనా డిక్రీని జారీ చేసిన కోర్టుకు మాత్రమే హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 కింద ప్రసాదించిన అధికారాన్ని ఉపయోగించే అధికారం ఉందని స్పష్టంగా సూచిస్తుంది. ఆ మేరకు భార్య లేదా భర్త చేసిన దరఖాస్తుపై డిక్రీ లేదా తదనంతరం. అందువల్ల, హిందూ వివాహ చట్టం కింద ఏదైనా డిక్రీని జారీ చేసేటప్పుడు లేదా రద్దు చేయబడిన వివాహానికి అర్హులైన పక్షానికి మెయింటెనెన్స్ మంజూరు చేయడానికి హిందూ వివాహ చట్టం కింద అధికార

పరిధిని ఉపయోగించే కోర్టుకు మాత్రమే ప్రత్యేక అధికార పరిధిని కల్పించే ప్రత్యేక నిబంధన ఇది. "ఏదైనా డిక్రీని ఆమోదించే సమయంలో" అనే పదం హిందూ వివాహ చట్టం కింద జారీ చేయబడే అన్ని డిక్రీలను అంటే దాంపత్య హక్కుల పునరుద్ధరణ కోసం సెక్షన్ 9 కింద ఒక డిక్రీని చేర్చేంత విస్తృతమైనదని మరోసారి స్పష్టం చేస్తుంది; జ్యుడీషియల్ విభజన కోసం సెక్షన్ 10 కింద ఒక డిక్రీ; సెక్షన్ 11 ప్రకారం వివాహం చెల్లదని ప్రకటిస్తూ ఒక ఉత్తర్వు; సెక్షన్ 12 ప్రకారం వివాహాన్ని రద్దు చేసే డిక్రీ; మరియు హిందూ వివాహ చట్టం యొక్క సెక్షన్ 13 కింద విడాకుల డిక్రీ మొదలైనవి. ఇది చట్టం కింద జారీ చేయబడే ఒక నిర్దిష్ట డిక్రీకి మాత్రమే పరిమితం కాదు. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 ప్రకారం వివాహాన్ని రద్దు చేసే డిక్రీతో సహా ఈ చట్టం కింద జారీ చేసే అన్ని డిక్రీలు ఇందులో ఉన్నాయి.

31. ఇప్పుడు, రివిజన్ పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది చేసిన వాదనల దృష్ట్యా పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన కీలకమైన ప్రశ్న ఏమిటంటే, రద్దు చేయబడిన వివాహం యొక్క భార్య హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ప్రకారం డిక్రీ జారీ చేసే సమయంలో లేదా తదనంతరం మెయింటెనెన్స్ పొందడానికి చట్టం వీలు కల్పిస్తుంది. సెక్షన్ 125 సిఆర్ పిసి కింద మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేసుకోవడానికి కూడా ఆమె అర్హురాలు అని భావించాలి. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ప్రకారం రద్దు చేయబడిన వివాహ స్త్రీకి జీవనభృతిని పొందే హక్కు ఉన్నందున, సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సి వివరణలోని క్లాజ్ (బి) ప్రకారం ఆమెను "విడాకులు పొందిన భార్య" యొక్క సమ్మిళిత నిర్వచనం పరిధిలోకి తీసుకురావచ్చా లేదా?

32. ఈ కోర్టు అభిప్రాయం ప్రకారం, సమాధానం ఖచ్చితంగా లేదు. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 కింద ప్రొసీడింగ్స్, సెక్షన్ 125 సీఆర్పీసీ కింద ప్రొసీడింగ్స్ స్వతంత్రమైన, విభిన్నమైన ప్రొసీడింగ్స్ అని గమనించాలి. అవి ఒకదానికొకటి పరిపూరకరంగా ఉండవు. ఇద్దరూ కలిసి వెళ్లరు. విడాకులు తీసుకున్న భార్యకు తప్ప హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25కు సెక్షన్

125 సీఆర్ పీసీ వర్తించదు. సెక్షన్ 25 యొక్క ప్రారంభ పదాలు "ఈ చట్టం కింద అధికార పరిధిని ఉపయోగించే ఏ న్యాయస్థానమైనా ఏదైనా డిక్రీని జారీ చేసే సమయంలో లేదా తరువాత ఎప్పుడైనా" అని ప్రారంభమవుతుంది. కాబట్టి సెక్షన్ 25 ప్రకారం మెయింటెనెన్స్ మంజూరు చేసే అధికారం హిందూ వివాహ చట్టం కింద కోర్టుకు మాత్రమే ఉందని స్పష్టం చేసింది. కాబట్టి, హిందూ వివాహ చట్టం కింద అధికార పరిధిని ఉపయోగించే సదరు న్యాయస్థానానికి ఇవ్వబడిన ప్రత్యేక అధికారాన్ని సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సి కింద అధికార పరిధిని ఉపయోగించే మొదటి తరగతి జ్యుడీషియల్ మేజిస్ట్రేట్ లేదా కోర్టుకు విస్తరించడానికి వీల్లేదు.

33. ఈ నేపథ్యంలో చాంద్ ధావన్ వర్సెస్ జవహర్లాల్ ధావన్ కేసులో సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన చట్టాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవడం సముచితం. ఒక చట్టం కింద ఉపశమనం మరో చట్టం కింద విచారణలో క్లెయిమ్ చేయలేమని సుప్రీంకోర్టు స్పష్టం చేసింది. తీర్పులోని 25వ పేరా చివరలో ఇలా ఉంది: "ఒక చట్టం కింద లభించే మెయింటెనెన్స్ రిలీఫ్ ను మరో చట్టం కింద ప్రొసీడింగ్స్ లో మంజూరు చేసే స్వేచ్ఛ కోర్టుకు లేదు. రెండు శాసనాలు ఆ విధంగా క్రోడీకరించబడ్డాయి మరియు వాటి విషయాలపై స్పష్టంగా ఉన్నాయి మరియు వివరణ యొక్క ఉదారత ద్వారా నిర్వహణ అంశంపై వ్యత్యాసాన్ని నాశనం చేయడానికి పరస్పర మార్పును అనుమతించలేము."

34. ఈ తీర్పులోని 28వ పేరాలో ఇలా ఉంది.

"పైన పేర్కొన్న విశ్లేషణ మరియు గ్రహణాత్మకత మధ్య వ్యత్యాసాన్ని బట్టి, హిందూ వివాహ చట్టం కింద వైవాహిక న్యాయస్థానంలో అనుబంధ లేదా యాదృచ్ఛికమైన దావాను ఆ కోర్టులో అసలు దావాగా విచారించవచ్చనే అభిప్రాయానికి రావడం కష్టం; హిందూ దత్తతలు మరియు నిర్వహణ చట్టం, 1956 ప్రకారం సివిల్ కోర్టులో చెల్లుబాటు అయ్యే క్లెయిమ్ ప్రస్తుతానికి చెల్లుబాటు అవుతుందని భావించవచ్చు. ఇంతకు ముందు చెప్పినట్లుగా, ఈ రెండు చట్టాలు వేరుగా ఉన్నాయి,

మిగిలిన రెండు చట్టాలు, అంటే హిందూ వారసత్వ చట్టం, 1956 మరియు హిందూ మైనారిటీ మరియు గార్డియన్షిప్ చట్టం, 1956, హిందువులకు వర్తించే ఒక సామాజిక-చట్టపరమైన పథకంలో భాగంగా ఉన్నాయి. విలక్షణమైన క్లెయిములు రెండు వేర్వేరు చట్టాల క్రింద స్పష్టంగా కవర్ చేయబడినప్పుడు మరియు దాని క్రింద పరిగణించబడిన న్యాయస్థానాలలో ఆమోదయోగ్యమైనప్పుడు, ఒక దావా చెల్లుబాటు అయినప్పుడు, ఏదో ఒక వేదికను ఎంచుకోవడం వల్ల ఎటువంటి ప్రయోజనం ఉండదనే వాదనను కొనసాగించడం కష్టం. ఇవి కేవలం విధానపరమైన సాంకేతికతలు లేదా అవకతవకలు కావు, కొన్ని హైకోర్టులు ఒక లైన్ ఆఫ్ రీజనింగ్ ద్వారా పేర్కొన్నాయి. ఇవి న్యాయపరిధి మూలాలకు సంబంధించిన అంశాలు' అని పేర్కొన్నారు.

35. అందువల్ల, భరణం కోసం భార్య యొక్క వాదన వాస్తవం మరియు చట్టం ఆధారంగా సమర్థించబడితే, ఆమె మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేయడానికి విధివిధానాలు మరియు హక్కులు అడ్డంకిగా ఉండకూడదనే పిటిషనర్ వాదనను సుప్రీంకోర్టు తోసిపుచ్చింది.

36. అందువల్ల, ఒక శాసనం కింద న్యాయస్థానానికి ప్రసాదించిన అధికారాన్ని వివిధ శాసనాల కింద కోర్టు ఉపయోగించజాలదని ఇప్పుడు న్యాయపరమైన స్థితి స్పష్టమైంది. మరింత స్పష్టంగా చెప్పాలంటే, చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ప్రకారం హిందూ వివాహ చట్టం కింద కోర్టుకు ప్రసాదించిన యాదృచ్ఛిక అధికారాన్ని సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ కింద తన అధికార పరిధిని వినియోగించే న్యాయస్థానానికి పొడిగించడానికి వీల్లేదు. కాబట్టి, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 కింద ప్రసాదించిన ప్రయోజనం లేదా చట్టపరమైన హక్కును సెక్షన్ 125 సిఆర్పిసి కింద క్లెయిమ్ చేయలేము. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 నుంచి సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ కింద మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేసుకునే హక్కును పొందలేం. హిందూ వివాహ చట్టం కింద సెక్షన్ 25 ప్రకారం రద్దయిన వివాహ మహిళకు భరణం మంజూరు చేసే అధికారాన్ని ఉపయోగించే కోర్టుకు ఉన్న అధికారం కూడా అనుబంధ, యాదృచ్ఛిక అధికారమే. భార్యాభర్తల వైవాహిక స్థితికి భంగం

కలిగించే డిక్రీని జారీ చేసే సమయంలో లేదా తదనంతరం ఆ తర్వాత ఆ అధికారాన్ని సదరు కోర్టు ఉపయోగించగలదు. అందువల్ల రివిజన్ పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది వాదన చట్టపరంగా సమర్థనీయం కాదు.

37. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 యొక్క పరిధి, పరిధి మరియు కార్యాచరణ రంగం ప్రస్తుత సందర్భంలో పరిగణించవలసిన ముఖ్యమైన చట్టపరమైన అంశం. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25లో ఉపయోగించిన "ఈ చట్టం కింద ఏదైనా డిక్రీ జారీ చేసే సమయంలో" అనే పదబంధానికి వేరే అర్థం ఉంది.

38. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25లో ఉపయోగించిన "డిక్రీని ఆమోదించడం" అనే పదం వివాహాన్ని అడ్డుకోవడం ద్వారా ఉపశమనం కలిగించడం అని, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ప్రకారం డిక్రీలు జారీ చేయడం ద్వారా పిటిషన్లను అనుమతించినప్పుడు మాత్రమే మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేయవచ్చని, పిటిషన్లు దాఖలు చేసినప్పుడు హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 కింద పేర్కొన్న అధికారాన్ని ఉపయోగించలేమని పలు హైకోర్టులు అభిప్రాయపడ్డాయి. కొట్టివేయబడతాయి మరియు కోరిన రిలీఫ్ లు మంజూరు చేయబడవు. కొన్ని హైకోర్టులు భిన్నమైన అభిప్రాయాన్ని తీసుకొని, డిక్రీ జారీ చేయడం అంటే పిటిషన్ను అనుమతించడం లేదా పిటిషన్ను కొట్టివేయడం అని, అందువల్ల, పిటిషన్లను కొట్టివేసినప్పటికీ హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 కింద అధికారాన్ని ఉపయోగించవచ్చని పేర్కొంది. గుజరాత్ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ లు కడియా హరిలాల్ పురుషోత్తం వర్సెస్ కడియా లీలావతి గోకల్ దాస్ 5, అకాసం చినబాబు వర్సెస్ అకాసం పర్వతి 6, సుషామాలోని ఢిల్లీ హైకోర్టు వర్సెస్ సతీష్ చందర్ 7, దుర్గా దాస్ వర్సెస్ తారా రాణి (శ్రీమతి)8 కేసులో పంజాబ్, హర్యానా హైకోర్టు త్రిసభ్య ఫుల్ బెంచ్, శాంతారాం దినకర్ లో బాంబే హైకోర్టు సింగిల్ జడ్జి బెంచ్ లు. గురుచరణ్ కౌర్ వర్సెస్ రామ్ చంద్ 10, దర్శన్ సింగ్ వర్సెస్ ఎంఎస్టీ దానో11లో రాజస్థాన్ హైకోర్టు, వినోద్ చంద్ర శర్మ వర్సెస్ రాజేష్ పాఠక్ (శ్రీమతి)12 కేసులో

అలహాబాద్ హైకోర్టు, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 9 నుంచి 13 వరకు దాఖలైన పిటిషన్లను హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25ను ప్రయోగించడానికి అనుమతిస్తామని రంగనాథం వర్సెస్ శ్యామల 13లోని మద్రాస్ హైకోర్టు అభిప్రాయపడింది. మెయింటెనెన్స్ మంజూరు చేయడం మరియు అటువంటి పిటిషన్లు కొట్టివేయబడినప్పుడు, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25ను ప్రయోగించడానికి వీల్లేదు, అయితే స్వరణ్ లత (శ్రీమతి) వర్సెస్ సుఖ్వీందర్ కుమార్ 14, సదానంద్ సహదేవ్ రావూల్ వర్సెస్ సులోచనా సదానంద్ రావూల్ 15, సురేంద్ర సింగ్ చౌహాన్ వర్సెస్ మమతా చౌహాన్ 16 లో మధ్యప్రదేశ్ హైకోర్టు, సిల్లా జగన్నాథ ప్రసాద్ అలియాస్ రామ్ వర్సెస్ సిల్లా కుమారి (శ్రీమతి) ఉపశమనం ఇచ్చినా, ఇవ్వకపోయినా, అది డిక్రీలో ముగుస్తుందని, ప్రధాన పిటిషన్ ను అనుమతించినా, కొట్టివేసినా హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ప్రకారం భార్య జీవనభృతిని క్లెయిమ్ చేసుకోవచ్చని భిన్నమైన అభిప్రాయం. ఈ విధంగా, వివిధ హైకోర్టులు వ్యక్తం చేసిన భిన్నాభిప్రాయాల దృష్ట్యా, చాంద్ ధావన్ కేసులో సుప్రీంకోర్టు, వివిధ హైకోర్టుల ఈ తీర్పులన్నింటినీ పరిగణనలోకి తీసుకున్న తరువాత, చివరికి, "ఏదైనా డిక్రీని జారీ చేసే సమయంలో" అనే పదం హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్లు 9 నుండి 13 కింద జారీ చేయబడిన ఏదైనా డిక్రీని మాత్రమే సూచిస్తుంది, ఈ పిటిషన్లను అనుమతించడం ద్వారా వైవాహిక స్థితిని ప్రభావితం చేస్తుంది లేదా అంతరాయం కలిగిస్తుంది. కానీ ఆ సెక్షన్లలో దేని కిందా పిటిషన్ ను కొట్టివేస్తూ, తద్వారా వైవాహిక స్థితిని కొనసాగించే ఎటువంటి ఉత్తర్వును చేర్చలేదు. హైకోర్టులు ఇచ్చిన తీర్పులకు విరుద్ధంగా సుప్రీంకోర్టు తీర్పునిచ్చింది.

39. అందువల్ల, సెక్షన్ 9 నుండి 13 కింద దాఖలైన పిటిషన్ను కొట్టివేస్తే, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 కింద పిటిషన్ దాఖలు చేసిన భార్యకు ఎటువంటి భరణం ఇవ్వలేమని సుప్రీంకోర్టు పై తీర్పులో పేర్కొన్న నిష్పత్తి ప్రకారం స్పష్టమవుతుంది. హిందూ దత్తత, నిర్వహణ చట్టంలోని సెక్షన్ 18(1) కింద లేదా సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ కింద ఆమె మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేసుకోవచ్చు.

40. ఈ సందర్భంలో, దర్శన్ సింగ్ 11 విషయంలో రాజస్థాన్ హైకోర్టు సెక్షన్ 25 లో సంభవించే "ఏదైనా డిక్రీని ఆమోదించడం" మరియు హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 28 లో ఉపయోగించిన "డిక్రీ" అనే పదానికి మధ్య వ్యత్యాసాన్ని వివరించింది. సెక్షన్ 25 లో "ఏదైనా డిక్రీని ఆమోదించడం" అనే పదాన్ని ఉపయోగించారని రాజస్థాన్ హైకోర్టు గమనించింది, అయితే "చేసిన డిక్రీ" అనే పదం హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 28 లో ఉపయోగించబడింది మరియు సెక్షన్ 25 లో పేర్కొన్న విధంగా ఏదైనా డిక్రీని ఆమోదించడం అంటే హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్లు 9 నుండి 13 వరకు పేర్కొన్న స్వభావం మరియు చట్టంలోని సెక్షన్ 28 లో ఉపయోగించిన ఏదైనా డిక్రీ చేసే పదాలకు ఉపశమనం కలిగించడం అని పేర్కొంది. అంటే ఉపశమనం కల్పించడం లేదా తిరస్కరించడం.

41. సెక్షన్ 25లోని డిక్రీని ఆమోదించడం అంటే విడాకులు, దాంపత్య హక్కుల పునరుద్ధరణ లేదా న్యాయపరమైన విభజన డిక్రీని ఆమోదించడం అని, పిటిషన్ను కొట్టివేస్తూ డిక్రీని జారీ చేయడం కాదని సుషామా (శ్రీమతి)7లోని ఢిల్లీ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ అభిప్రాయపడింది. పిటిషన్ విఫలమైతే, ఎటువంటి డిక్రీ జారీ చేయబడదు, అనగా దరఖాస్తుదారునికి డిక్రీ నిరాకరించబడుతుంది, అందువల్ల, డిక్రీ తిరస్కరించబడిన సందర్భంలో భరణం ఇవ్వలేము, ఎందుకంటే అటువంటి సందర్భంలో వివాహం కొనసాగుతుంది. వైవాహిక కేసులలో "డిక్రీ" అనే పదం సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ లో ఉపయోగించిన దానికంటే భిన్నమైన ప్రత్యేక అర్థంలో ఉపయోగించబడిందని భావించబడింది.

42. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్లు 25, 28లలో ఉపయోగించిన రెండు వేర్వేరు వ్యక్తీకరణలను గమనించిన తరువాత, సెక్షన్ 25 కింద "ఏదైనా డిక్రీని ఆమోదించడం" అనే పదం హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్లు 9 నుండి 13 వరకు వైవాహిక స్థితికి భంగం కలిగించే స్వభావం యొక్క ఉపశమనం ఇవ్వడమేనని అర్థం, పిటిషన్లను తిరస్కరించడం ఇందులో చేర్చబడలేదు. అని

రిలీఫ్స్ చెప్పారు. పై చాంద్ ధావన్ కేసులో సుప్రీంకోర్టు ఆమోదంతో ఈ తీర్పులను ఉటంకించింది మరియు చట్టాన్ని క్షుణ్ణంగా పరిశీలించిన తరువాత, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ను హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్లు 9 నుండి 13 వరకు ఇరుపక్షాల వైవాహిక స్థితికి భంగం కలిగించేలా ఉపశమనం కలిగించే పిటిషన్లను అనుమతించినప్పుడు మాత్రమే ఉపయోగించవచ్చని, పిటిషన్లను కొట్టివేసినప్పుడు వాటిని అమలు చేయలేమని సాధికారికంగా పేర్కొంది. వివాహం వరకు ఇరు పక్షాల మధ్య వైవాహిక స్థితి.

43. సెక్షన్ 11 ప్రకారం వివాహాన్ని చెల్లదని ప్రకటించాలని లేదా హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 ప్రకారం వివాహాన్ని రద్దు చేయాలని జీవిత భాగస్వామి దాఖలు చేసిన పిటిషన్ను కొట్టివేస్తే, భార్య చట్టబద్ధంగా వివాహం చేసుకున్న భార్యగా తన హోదాను నిలుపుకుంటుంది మరియు హిందూ దత్తత మరియు నిర్వహణ చట్టంలోని సెక్షన్ 18 వంటి వివిధ చట్టాల ప్రకారం ఆమెకు ప్రసాదించిన హక్కు ప్రకారం ఆమె జీవనభృతిని పొందవచ్చు. సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సి మరియు గృహ హింస నుండి మహిళల రక్షణ చట్టం మొదలైన వాటి కింద కూడా. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్లు 11 లేదా 12 ప్రకారం వివాహాన్ని చెల్లదని ప్రకటించడం లేదా వివాహాన్ని రద్దు చేయడం వంటి పిటిషన్ ను అనుమతించినప్పుడు మాత్రమే, ఆమె ప్రతివాది భార్య హోదాను కోల్పోతుంది. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్లు 11, 12 కింద డిక్రీలు జారీ చేసిన తరువాత ఒక మహిళ తన భార్య హోదాను కోల్పోయినప్పుడు, అటువంటి ఆజ్ఞల ద్వారా వివాహం రద్దు చేయబడిన స్త్రీని నిర్లిప్తంగా మరియు నిరుపేద మహిళగా నిరోధించేందుకు, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25, రద్దు చేయబడిన వివాహాల మహిళ అయినప్పటికీ మెయింటెనెన్స్ పొందడానికి హిందూ వివాహ చట్టంలో ఒక ప్రత్యేక నిబంధనను చేర్చారు. వివాహాన్ని రద్దు చేయడం లేదా వివాహాన్ని చెల్లనిదిగా ప్రకటిస్తూ జారీ చేయబడిన ఉత్తర్వు.

44. పై చాంద్ ధావన్ కేసులో ఈ విషయంలో న్యాయపరమైన వైఖరిని కూడా సుప్రీంకోర్టు సాధికారికంగా, స్పష్టంగా పేర్కొంది. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 యొక్క పరిధి మరియు కార్యాచరణ రంగాన్ని వివరంగా వివరిస్తూ, ఈ తీర్పులో ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

"... హిందూ 'వివాహ చట్టాన్ని క్రోడీకరించేటప్పుడు చట్టసభలు భర్త లేదా భార్యకు అనుకూలంగా శాశ్వత జీవనభృతి హక్కును పరిరక్షించాయి, చట్టం యొక్క సెక్షన్లు 9 నుండి 14 ప్రకారం కోర్టు ఒక డిక్రీని జారీ చేయడంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. మరో మాటలో చెప్పాలంటే, హిందూ వివాహ చట్టం ప్రకారం వైవాహిక న్యాయస్థానం ద్వారా వైవాహిక స్థితి ప్రభావితం కాకుండా లేదా అంతరాయం కలిగించకుండా శాశ్వత భరణం యొక్క క్లెయిమ్ అటువంటి ప్రభావం లేదా అంతరాయం కలిగించే విధంగా లేదా యాదృచ్ఛికంగా చెల్లదు. హిందూ దత్తత మరియు నిర్వహణ చట్టం, 1956 ప్రకారం భార్య యొక్క జీవనభృతి దావాను తప్పనిసరిగా ఆందోళన చేయాల్సి ఉంటుంది, ఇది హిందూ వివాహ చట్టం, 1955 కంటే తరువాతి కాలంలో చట్టపరమైన చర్య, అయినప్పటికీ అదే సామాజిక-చట్టపరమైన పథకంలో భాగంగా హిందువులకు వర్తించే చట్టాన్ని విప్లవాత్మకంగా మారుస్తుంది.

45. తీర్పులోని 25వ పేరాలో సుప్రీంకోర్టు ఇలా పేర్కొంది.

హిందూ వివాహ చట్టం కింద కోర్టు జోక్యం వల్ల వైవాహిక స్థితిపై ప్రభావం లేదా అంతరాయం ఏర్పడినప్పుడు, ఆ సమయంలో, డిక్రీని ఆమోదించేటప్పుడు, ఆ సమయంలో ఆ అధికారాన్ని ఉపయోగించినట్లయితే, నిస్సందేహంగా శాశ్వత భరణం లేదా జీవనభృతిని మంజూరు చేసే అధికారం ఉందని అభిప్రాయానికి రావడానికి మాకు ఎటువంటి సంకోచం లేదు. ఉపశమనం పొందడానికి అర్హులైన పక్షం దరఖాస్తు చేసినప్పుడు ఉపయోగించే అధికారాన్ని కూడా ఇది నిలుపుకుంటుంది. మరియు అటువంటి ఉత్తర్వు, అన్ని సందర్భాల్లో, భవిష్యత్తు పరిస్థితులకు

అనుగుణంగా మార్చబడటం లేదా సవరించడం ఆ కోర్టు పరిధిలోనే ఉంటుంది. దీనికి విరుద్ధంగా, వైవాహిక స్థితిని ప్రభావితం చేయకుండా లేదా అంతరాయం కలిగించకుండా, ఆ హోదాను కొనసాగించే హిందూ భార్య తన భర్త నుండి వేరుపడి జీవించవచ్చు మరియు ఆమె ఆ స్థితిలో నివసిస్తున్నా లేకపోయినా, హిందూ దత్తత మరియు నిర్వహణ చట్టంలోని సెక్షన్ 18 (1) ప్రకారం ఆమె జీవనభృతి హక్కు క్రోడీకరించబడింది.

46. పై తీర్పులో పేర్కొన్న నిష్పత్తిని బట్టి, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25ను అర్థం చేసేటప్పుడు, వివాహాన్ని చెల్లదని ప్రకటించడం లేదా వివాహాన్ని రద్దు చేయడం వంటి డిక్రీని మంజూరు చేయడానికి పిటిషన్ను అనుమతించినప్పుడు మాత్రమే మెయింటెనెన్స్ మంజూరు చేయడానికి చట్టంలోని సెక్షన్ 25ను ఉపయోగించవచ్చు, ఇది వైవాహిక స్థితిని ప్రభావితం చేయడం లేదా అంతరాయం కలిగించే ప్రభావాన్ని చూపుతుంది. కానీ, ఆ సెక్షన్ల కింద పిటిషన్ను కొట్టివేస్తూ జారీ చేసిన ఉత్తర్వుల్లో వైవాహిక స్థితిని కొనసాగించే ఉత్తర్వు లేదు. అందువల్ల హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 11, 12 కింద పిటిషన్లను కొట్టివేసినప్పుడు, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ప్రకారం భార్యకు ఎటువంటి భరణం ఇవ్వలేరు. అయితే, ఆమె వైవాహిక స్థితికి భంగం కలగకపోవడం మరియు చట్టబద్ధంగా వివాహం చేసుకున్న భార్యగా ఆమె హోదా కొనసాగుతున్నందున హిందూ దత్తత మరియు నిర్వహణ చట్టంలోని సెక్షన్ 18 (1) కింద లేదా సెక్షన్ 125 సిఆర్పిసి కింద ఆమె జీవనభృతిని క్లెయిమ్ చేయవచ్చు.

47. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ఒక నిర్దిష్ట ప్రయోజనం కోసం మరియు ప్రశంసనీయమైన ఉద్దేశ్యంతో రూపొందించబడిందని ఈ సారూప్యత స్పష్టంగా చూపిస్తుంది, వివాహాన్ని రద్దు చేస్తూ ఇటువంటి ఆజ్ఞలను జారీ చేయడం ద్వారా వివాహానికి అంతరాయం కలిగించిన భార్యకు వివాహాన్ని రద్దు చేస్తూ, తనను తాను నిస్సహాయంగా మరియు నిస్సహాయురాలిగా ఉండకుండా నిరోధించడానికి ఇలాంటి ఆజ్ఞలను జారీ చేయడం ద్వారా

జీవనభృతిని పొందడానికి వీలు కల్పిస్తుంది. అందువల్ల హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 పూర్తిగా వేరే రంగంలో, రంగంలో, భిన్నమైన పరిస్థితిలో పనిచేస్తుంది. దీని దరఖాస్తు పూర్తిగా కోర్టు డిక్రీ ద్వారా వైవాహిక స్థితికి భంగం కలిగించడంపై ఆధారపడి ఉంటుంది, అయితే, హిందూ దత్తత మరియు నిర్వహణ చట్టంలోని సెక్షన్ 18 మరియు సెక్షన్ 125 సిఆర్పిసి మొదలైనవి వేరే రంగంలో పనిచేస్తాయి, ఇక్కడ భార్య ఇప్పటికీ చట్టబద్ధంగా వివాహం చేసుకున్న భార్యగా తన హోదాను అనుభవిస్తుంది. సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ ప్రకారం విడాకులు తీసుకున్న భార్య మినహాయింపు మాత్రమే. ఒకవైపు హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25, మరోవైపు హిందూ దత్తత, నిర్వహణ చట్టంలోని సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ, సెక్షన్ 18 మధ్య ఉన్న ద్వంద్వ వైఖరి ఇది. అందువలన, అవి రెండు వేర్వేరు పరిస్థితులలో పూర్తిగా పనిచేసే ప్రత్యేకమైన మరియు స్వతంత్ర చట్ట నిబంధనలు అని స్పష్టమవుతుంది.

48. పైన పేర్కొన్న నిబంధనల పరిధి, పరిధి, కార్యాచరణ రంగాన్ని క్షుణ్ణంగా పరిశీలిస్తే ఈ రెండు నిబంధనల మధ్య వ్యత్యాసం లేదని అనిపించవచ్చు, కానీ, వాస్తవానికి, లోతైన పరిశీలనలో, పై చాంద్ ధావన్ కేసులో సుప్రీంకోర్టు నిర్దేశించిన చట్టానికి చాలా వ్యత్యాసం స్పష్టంగా కనిపిస్తుంది. అందువల్ల, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సి మరియు సెక్షన్ 25 వేర్వేరు పరిధి మరియు పరిధితో రెండు స్వతంత్ర చట్ట నిబంధనలు అయినప్పుడు, అవి రెండు వేర్వేరు రంగాలలో పనిచేస్తున్నప్పుడు, అంటే ఒకటి భార్య చట్టబద్ధంగా వివాహం చేసుకున్న భార్య హోదాను అనుభవించినప్పుడు పనిచేస్తుంది, మరొకటి చట్టబద్ధంగా వివాహం చేసుకున్న భార్య హోదాను కోల్పోయినప్పుడు పనిచేస్తుంది. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 ప్రకారం రద్దు చేసిన వివాహాలను సెక్షన్ 125(1) సీఆర్ పీసీలోని క్లాజ్ (బి)లో 'భార్య' నిర్వచనం పరిధిలోకి తీసుకురావడం చట్టరీత్యా ఆమోదయోగ్యం కాదు.

49. ఈ విషయాన్ని సాధ్యమైన అన్ని కోణాల్లో పరిశీలించిన తర్వాత, ఈ కేసు యొక్క వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులలో తప్పించుకోలేని ఒకే ఒక నిర్ధారణకు రావచ్చు, రద్దు చేయబడిన వివాహం చేసుకున్న మహిళ సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సి కింద మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేయలేరు.

50. చాంద్ ధావన్ కేసులో సుప్రీంకోర్టు తీర్పుకు ముందు ఈ విషయంలో ఉన్న న్యాయపరమైన చిక్కులు ఇప్పుడు ఆ కేసులో సుప్రీంకోర్టు నిర్దేశించిన నిష్పత్తితో పూర్తిగా క్లియర్ అయ్యాయి.

51. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ప్రత్యేకంగా హిందూ వివాహ చట్టం కింద జారీ చేసిన డిక్రీల ద్వారా వివాహాలను రద్దు చేసి అంతరాయం కలిగించిన మహిళలకు మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేసుకునేందుకు వీలు కల్పిస్తుందని, హిందూ దత్తత, నిర్వహణ చట్టంలోని సెక్షన్ 18(1), సెక్షన్ 125 సీఆర్పీసీ చట్టబద్ధంగా వివాహం చేసుకున్న భార్య హోదాను అనుభవిస్తున్న మహిళకు మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేసుకునేందుకు వీలు కల్పిస్తుందని స్పష్టం చేశారు. అయితే సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ కింద విడాకులు తీసుకున్న భార్య మాత్రమే మినహాయింపు. ఈ నిబంధనలు పూర్తిగా రెండు వేర్వేరు రంగాలలో మరియు రెండు వేర్వేరు పరిస్థితులలో పనిచేస్తాయి. రెండు శాసనాలు ఈ విధంగా క్రోడీకరించబడ్డాయి మరియు వాటి విషయాలపై స్పష్టంగా ఉన్నాయి మరియు ఉదారత ద్వారా నిర్వహణ అంశంపై వ్యత్యాసాన్ని నాశనం చేయడానికి పరస్పర మార్పిడిని అనుమతించలేము.

52. బాద్షా 3 కేసులో సుప్రీంకోర్టు రివిజన్ పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది ఇచ్చిన మరో తీర్పుకు సంబంధించి, భర్త తన మునుపటి వివాహ వాస్తవాన్ని దాచిపెట్టి మోసం చేసి, ఒక మహిళను రెండవ వివాహం చేసుకున్న కేసు ఇది. సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ కింద రెండో భార్యకు జీవనభృతి కల్పించాలన్న వాదనను ఆయన వ్యతిరేకించారు.మొదటి వివాహం చేసుకున్న

సమయంలో ఆమెతో రెండో వివాహం చేసుకోవడం చెల్లదని పేర్కొన్నారు. భర్త తన తప్పును సద్వినియోగం చేసుకోలేడని, తన మొదటి వివాహం గురించి తెలియకుండా తనను వివాహం చేసుకున్న అమాయక మహిళ వాదనను ఓడించలేడని, సెక్షన్ 125 సిఆర్ పిసి కింద ఆమె వాదన సమర్థనీయమని సుప్రీంకోర్టు పేర్కొంది.

53. నా దృష్టిలో ఈ తీర్పు ప్రస్తుత వివాదాన్ని పరిష్కరించడానికి ఎటువంటి వెలుగునివ్వదు. సెక్షన్ 125 సిఆర్ పిసి కింద చేసిన దావాపై హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 కింద రద్దు చేసిన డిక్రీ ద్వారా వివాహాన్ని రద్దు చేసే ప్రభావాన్ని ఈ కేసు డీల్ చేయదు. సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ కింద భార్య జీవనభృతి కోరడం, భర్త ఎలాంటి డిక్రీ పొందకుండా రెండో వివాహం చెల్లదనే కారణంతో రెండో భార్య వాదనను తిప్పికొట్టడానికి ప్రయత్నించడం వంటి సూటి కేసు ఇది. తన తప్పును సద్వినియోగం చేసుకుని మొదటి పెళ్లికి తెలియకుండా తనను వివాహం చేసుకున్న అమాయక రెండో భార్య వాదనను తోసిపుచ్చలేననే కారణంతో సుప్రీంకోర్టు అతని వాదనను అంగీకరించలేదు. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 ప్రకారం వివాహాన్ని రద్దు చేసిన భార్యకు సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ కింద భరణం క్లెయిమ్ చేసుకునే హక్కు ఈ కేసుతో ముడిపడిన అంశం కాదని గమనించాలి. అందువల్ల, ఈ కేసు వాస్తవాలు మరియు చట్టంపై స్పష్టంగా గుర్తించదగినది. కాబట్టి, ఈ తీర్పును ఈ కేసులో ఉన్న వాస్తవ వివాదానికి సంబంధించిన ఏదైనా చట్టాన్ని రూపొందించే అధికారంగా పరిగణించలేము.

54. రివిజన్ పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది వాదనలు వినిపిస్తూ టి.కె.సురేంద్రన్ 2లోని కేరళ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ ఇచ్చిన తీర్పును సుప్రీంకోర్టులో స్పెషల్ లీవ్ పిటిషన్ ద్వారా సవాలు చేసినప్పుడు, పై బాద్ షా కేసులో నిర్దేశించిన నిష్పత్తిని బట్టి సుప్రీంకోర్టు దానిని కొట్టివేసిందని, అందువల్ల, టి.కె. సురేంద్రన్ 2 కేసు తీర్పులో పేర్కొన్న నిష్పత్తి సుప్రీం కోర్టు ఆమోద ముద్రను

పొందిందని, టి.కె.సురేంద్రన్ 2 కేసును చట్టపరంగా ఒక కట్టుబడే ఉదాహరణగా పరిగణించాలని భావించాలి. ఈ వాదన మళ్లీ చట్టపరంగా సమర్థనీయం కాదు.

55. సుప్రీంకోర్టు సదరు ఎస్.ఎల్.పి.లో సెలవు మంజూరు చేయలేదని, దాన్ని అప్పీలుగా మార్చలేదని, ఈ కేసును సుప్రీంకోర్టు మెరిట్ ఆధారంగా పరిగణనలోకి తీసుకోలేదని, టి.కె.సురేంద్రన్2లోని కేరళ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ నిర్దేశించిన నిష్పత్తిని ధృవీకరిస్తూ హేతుబద్ధమైన ఉత్తర్వులు జారీ చేయలేదని ఇక్కడ చూడవచ్చు. కోరిన విధంగా సెలవు ఇవ్వకుండా ఎస్ ఎల్ పిని తొలగించినప్పుడు, అది సవాలు కింద ఇచ్చిన తీర్పులో కోర్టు పేర్కొన్న అంశాలు లేదా నిష్పత్తిని అంగీకరించినట్లుగా పరిగణించబడదు మరియు సవాలు కింద తీర్పులో నిర్దేశించిన నిష్పత్తికి సుప్రీంకోర్టు ఆమోద ముద్ర వేయడం కూడా కాదు అనేది ఇప్పుడు బాగా స్థిరపడిన చట్టం. ఎస్.ఎల్.పి.లో సెలవు మంజూరు చేయబడి, దానిని అప్పీలుగా మార్చి, కేసు యొక్క మెరిట్లను వివరంగా విచారించేటప్పుడు, సవాలు కింద తీర్పులో నిర్దేశించిన నిష్పత్తిని ధృవీకరిస్తూ సుప్రీంకోర్టు హేతుబద్ధమైన ఉత్తర్వును జారీ చేసినప్పుడు మాత్రమే, ఆ తీర్పు అప్పీలులో సుప్రీంకోర్టు యొక్క తీర్పులో విలీనం అవుతుంది మరియు దానిని ఒక కట్టుబాటు ఉదాహరణగా పరిగణించవచ్చు. ఈ విషయంలో చట్టపరమైన స్థితి చట్టం యొక్క ఎటూ తేల్చుకోలేని ప్రశ్న కాదు మరియు ఇది బాగా పరిష్కరించబడింది.

56. కున్హయమ్మద్ వర్సెస్ స్టేట్ ఆఫ్ కేరళ 18 కేసులో సుప్రీం కోర్టు అప్పీలుకు ప్రత్యేక సెలవును నిరాకరిస్తూ జారీ చేసిన ఉత్తర్వు మాట్లాడని ఉత్తర్వు కావచ్చు లేదా మాట్లాడే ఉత్తర్వు కావచ్చు, రెండు సందర్భాల్లోనూ, అది విలీన సిద్ధాంతాన్ని ఆకర్షించదని పేర్కొంది. అప్పీలుకు ప్రత్యేక సెలవును నిరాకరిస్తూ జారీ చేసిన ఉత్తర్వు సవాలు కింద ఉన్న ఉత్తర్వుల స్థానంలో ప్రత్యామ్నాయం కాదు. అప్పీల్ దాఖలు చేయడానికి అనుమతించడానికి కోర్టు తన విచక్షణాధికారాన్ని ఉపయోగించడానికి మొగ్గు చూపలేదని దీని అర్థం. సుప్రీంకోర్టు ఇచ్చిన అనేక

తీర్పుల్లో ఈ అభిప్రాయాన్ని అవలంబించారని కూడా ఈ కేసులో పేర్కొన్నారు. ఖోదయ్ డిస్టిలరీస్ వర్సెస్ శ్రీ మహదేశ్వర సహకార సక్కరే కార్ఖానే లిమిటెడ్ 19 కేసులో సుప్రీంకోర్టు "ఈ కోర్టు వివరణకు సంబంధించి దేశ చట్టాన్ని ఏర్పరుస్తూ ఎటువంటి ప్రకటన చేయలేదు. అటువంటి పరిస్థితిలో, ఇక్కడ అప్పీలుదారుల మాదిరిగానే ఉంచిన డ్రైవర్లకు ఉపశమనం ఇవ్వడానికి వ్యతిరేకంగా ఎస్ఎల్పిలను కొట్టివేస్తూ ఈ కోర్టు యొక్క ముందస్తు ఆదేశాలతో ప్రభావితం కాని తక్షణ అప్పీళ్లను పరిష్కరించడానికి మేము సిద్ధంగా ఉన్నాము.

57. సుప్రీంకోర్టు ఇంతకు ముందు ఇచ్చిన తీర్పులను ఆధారం చేసుకుని, పి.సింగరవేలన్ వర్సెస్ జిల్లా కలెక్టర్, తిరుప్పూర్ & డి.టి.20 కేసులో సుప్రీంకోర్టు, దిగువ ఫోరం యొక్క ఉత్తర్వు లేదా తీర్పుకు వ్యతిరేకంగా ఎస్ఎల్పిని తొలగించడం దానికి ధృవీకరణ కాదని అభిప్రాయపడింది. ఒకవేళ సుప్రీం కోర్టు ఇచ్చిన అటువంటి ఉత్తర్వు మాట్లాడకపోతే, అది భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 141 ప్రకారం చట్ట ప్రకటనగా పరిగణించబడదు లేదా విలీన సిద్ధాంతాన్ని ఆకర్షించదు.

58. అందువల్ల కేరళ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ తీర్పునకు వ్యతిరేకంగా దాఖలైన ఎస్ఎల్పీని సుప్రీంకోర్టు కొట్టివేసినంత మాత్రాన పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది వాదించినట్లుగా కేరళ హైకోర్టు తీర్పులో పేర్కొన్న నిష్పత్తిని ధృవీకరించినట్లుగా పరిగణించలేమని ఇప్పుడు న్యాయపరమైన స్థితి చాలా స్పష్టమైంది.

59. సుప్రా సవివరంగా చర్చించిన చట్టపరమైన స్థితిని దృష్టిలో ఉంచుకుని, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25ను చేర్చడం ద్వారా వివాహాన్ని రద్దు చేయడానికి డిక్రీ పొందిన స్త్రీని క్లెయిమ్ చేసుకోవడానికి వీలు కల్పించడం ద్వారా ఆ ప్రయోజనం కోసం ఒక నిబంధనను రూపొందించడం ద్వారా రద్దు చేయబడిన వివాహం యొక్క స్త్రీని నిర్భయంగా మరియు నిరుపేదలుగా ఉండకుండా నిరోధించే లక్ష్యం కేసు పరిస్థితులలో నెరవేరుతుందని ఈ కోర్టు అభిప్రాయపడింది. హిందూ వివాహ

చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ప్రకారం.. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ప్రకారం ఆమె మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేసుకోవచ్చు. వివాహాన్ని రద్దు చేసి, తద్వారా తన వివాహాన్ని రద్దు చేస్తూ ఉత్తర్వులు జారీ చేసిన తర్వాత కూడా ఆమెకు ఎలాంటి పరిష్కారం లేనట్లు లేదు. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ప్రకారం డిక్రీని ఆమోదించే సమయంలో లేదా ఆ తర్వాత కూడా మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేసుకోవడానికి సమర్థవంతమైన పరిష్కారం ఆమెకు అందుబాటులో ఉంది. అటువంటి సమర్థవంతమైన పరిష్కారాన్ని ఆమెకు అందుబాటులో ఉంచినప్పుడు, నా దృష్టిలో, సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సికి వివరణ యొక్క క్లాజ్ (బి) కింద "భార్య" అనే పదానికి విస్తృతమైన వ్యాఖ్యానం కేసు యొక్క నిర్దిష్ట వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులలో అవసరం లేదు. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 కింద సమర్థవంతమైన చట్టపరమైన పరిష్కారం అందుబాటులో ఉన్నప్పుడు, సెక్షన్ 125 సిఆర్పిసి వివరణ క్లాజ్ (బి) కింద "భార్య" నిర్వచన పరిధిని విస్తృతం చేయడానికి ఎటువంటి ప్రయత్నం చేయవలసిన అవసరం లేదు.

60. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ప్రకారం వివాహం చెల్లదని ప్రకటించిన జీవిత భాగస్వామికి శాశ్వత భరణం, జీవనభృతి ఇవ్వవచ్చని రామశ్చంద్ర రాంప్రతాప్జీ దాగా వర్సెస్ రామేశ్వరి రామేశన్రా దగా 21 కేసులో సుప్రీంకోర్టు పేర్కొంది. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25లోని సబ్ సెక్షన్ (1)లోని "ఏదైనా డిక్రీ" అనే పదం హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్లు 9, 10, 11, 12 మరియు 13 కింద ఉన్న అన్ని రకాల డిక్రీల వ్యక్తీకరణలో ఉంటుంది. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 అనేది కేసు యొక్క వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులను పరిగణనలోకి తీసుకొని జీవిత భాగస్వామికి ఉపశమనం కలిగించే ఒక నిబంధన అని కూడా అభిప్రాయపడింది.

61. కాబట్టి పై చర్చ వెలుగులో ఈ కోర్టు సెక్షన్ 125 సి.ఆర్.పి.సి.కి ఇచ్చిన వివరణను సరిగ్గా అర్థం చేసుకుని, కె.శివరామ కృష్ణ ప్రసాద్ 1 లో చట్టం యొక్క సరైన ప్రతిపాదనను నిర్దేశించింది. సెక్షన్ 125 సీఆర్ పీసీ కింద 'భార్య'కు సంబంధించిన వివరణ పునర్వివాహం వరకు మాత్రమే

విడాకుల పరిస్థితికి మాత్రమే పరిమితమని, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 11, 12 ప్రకారం వివాహాన్ని రద్దు చేయడానికి ఉద్దేశించిన నిర్వచనాన్ని పొడిగించడం, ముడిపెట్టడం లేదా ముడిపెట్టడం కుదరదని పేర్కొంది. విడాకులకు కొనసాగింపుగా వివాహాన్ని రద్దు చేయడాన్ని రద్దు చేసిన తీర్పుతో సమానం చేయరాదని కూడా ఈ కేసులో సరైన అభిప్రాయం ఉంది. కాబట్టి పిటిషనర్ తరఫు న్యాయవాది వాదించినట్లుగా దీనిపై పునరాలోచన అవసరం లేదు.

62. అందువల్ల, పిటిషనర్ తన దరఖాస్తుపై హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 కింద రద్దు చేసిన డిక్రీ ద్వారా వివాహాన్ని రద్దు చేసిన పిటిషనర్ ఆ డిక్రీని జారీ చేసే సమయంలో లేదా హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 కింద భరణం పొందవచ్చు. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ప్రకారం మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేసుకోవడానికి వీలు కల్పించే నిర్దిష్ట నిబంధనను ఉపయోగించకుండా, తనకు బాగా తెలిసిన కారణాల వల్ల, ఆమె మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేయడానికి సెక్షన్ 125 సిఆర్పిసిని తప్పుగా ఉపయోగించారు.

63. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 ప్రకారం వివాహాన్ని రద్దు చేస్తూ డిక్రీ పొందిన పిటిషనర్ అదే న్యాయస్థానాన్ని ఆశ్రయించి డిక్రీ ఇచ్చిన తర్వాత కూడా హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 ప్రకారం మెయింటెనెన్స్ పొందే అధికారం కోర్టుకు ఉంది. అనే ప్రశ్నకు తదనుగుణంగా సమాధానం దొరుకుతుంది.

64. పై చర్చ నేపథ్యంలో కింది కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు చట్టప్రకారం పూర్తిగా సుస్థిరమైనదని, ఈ క్రిమినల్ రివిజన్ కేసులో జోక్యం చేసుకోవాల్సిన అవసరం లేదన్నారు. అందువల్ల క్రిమినల్ రివిజన్ కేసు కొట్టివేయాల్సి ఉంటుంది.

65. ఫలితంగా క్రిమినల్ రివిజన్ కేసు కొట్టివేయబడుతుంది. అయితే, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 12 ప్రకారం వివాహాన్ని రద్దు చేస్తూ తీర్పు వెలువరించిన కోర్టును ఆశ్రయించి, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 25 కింద రెండో ప్రతివాదిపై మెయింటెనెన్స్ క్లెయిమ్ చేసుకునేందుకు దరఖాస్తు చేసుకునే స్వేచ్ఛ పిటిషనర్ కు ఉంది.

ఫలితంగా పెండింగ్ లో ఉన్న ఇతర దరఖాస్తులు కూడా మూతపడనున్నాయి.

జస్టిస్ చీకటి మానవేంద్రనాథ్ రాయ్

తేది: 17-06-2020.

నోట్:

ఎల్.ఆర్. కాపీ మార్క్ చేయాలి.

B/O

cs